

Гулевич Н.П.
ДІТОВБИВСТВО З СУДОВО-МЕДИЧНОЇ ТОЧКИ ЗОРУ
Харківський національний медичний університет
Кафедра судової медицини, медичного правознавства ім.засл.проф.М.С.Бокариуса
Харків, Україна
Науковий керівник: професор Ольховський В.О.

Будь-яке умисне вбивство має винятково високий ступінь суспільної небезпечності. Але саме дітовбивство є найбільш складною, багатоаспектною соціально-правовою проблемою, успішне розв'язання якої потребує спільних зусиль державних і правоохоронних органів, різноманітних громадських інституцій. За ст. 117 КК України «Умисне вбивство матір'ю своєї новонародженої дитини» вбивство матір'ю своєї дитини під час пологів або відразу після пологів карається позбавленням волі на строк до трьох років. Тобто, кримінальний закон України розглядає цей злочин вбивством при пом'якшуючих обставинах. Суб'єктом цього злочину може бути лише мати. Убивство новонародженого не матір'ю, а іншими особами або матір'ю, але вже не новонародженої дитини (тобто віком більше однієї доби) розглядається як умисне вбивство. Проблема актуальна здавна: дітовбивство широко практикувалося у багатьох давніх культурах як засіб регулювання народжуваності. Найбільш ранні приклади систематичного інфантицида відносяться ще до кам'яної доби. Однак, до перших регулюючих відповідальність за цей злочин документів можна віднести лише кодекс 1532 року - Кримінальне положення Карла V "Lex Carolina".

Приводами до судово-медичного дослідження трупів новонароджених є підозра на насильницьку смерть. Це буває при виявленні трупа невідомого новонародженого, при заявах, що жінка народила вдома або в іншому місці мертвої дитини або він помер незабаром після пологів, а також в інших випадках, коли смерть новонародженого настає незабаром після пологів або в процесі їх, при неясних обставинах, що дозволяють підозрювати насильницьку смерть. Дітовбивство може бути активним, коли новонародженому заподіюються які-небудь ушкодження, і пасивним (наприклад, залишення новонародженого без необхідного догляду призводить до його смерті). Аналіз офіційної статистики МВС України щодо кількості зареєстрованих злочинів, передбачених ст. 117 КК України, показав, що за останні 20 років здійснено 370 умисних убивств матір'ю своєї новонародженої дитини, що в загальній структурі умисних убивств в середньому становить 0.6%, за 2002–2016 рр. виявив 88 кримінальних проваджень (справ) про умисні вбивства матір'ю своєї новонародженої дитини.

Метою даного дослідження стало вивчення архівного матеріалу Харківського обласного бюро судово-медичної експертизи (ХОБСМЕ) за 1951-1997 рр. Всього за вказаний період на базі ХОБСМЕ було проведено 42 судово-медичні експертизи дітовбивств. З них, у 31 випадку причиною смерті новонародженої дитини стало механічне порушення дихання (асфіксія: странгуляційна - 27 випадків, обтураційна – 6 випадків). У 9 випадках дітовбивств причиною смерті були тяжкі тілесні ушкодження гострими предметами. Водночас, зведена статистика ХОБСМЕ за 2015-2017 рр. не виявила жодного випадку умисного вбивства матір'ю своєї новонародженої дитини. Це можна пояснити специфікою даної категорії злочинних проявів, несвоєчасне їх виявлення та наявність певних правових, процесуальних та організаційних проблем.

Результати нашого дослідження підкреслюють актуальність даної проблеми, необхідність проведення заходів зі встановлення й усунення причин цього виду злочинів та умов, що сприяють їх скоєнню серед груп ризику, адже дітовбивство є злочином з високим рівнем латентності, що значно ускладнює його виявлення, розслідування та профілактику.